

De Nationale Bank (NBB) in Oostende (2)

Raf Plasschaert

De diensten van de NBB die in het land waren gebleven, sprongen met hun schaarse reserves toch bij in de armoedebestrijding door het aanbieden van goedkope maaltijden en, in Brussel, door het dagelijks uitdelen van 1000 koppen soep tijdens de strenge winter 1916-1917. Ondertussen werd, in Le Havre, in de schoot van de NBB, een werkgroep opgericht om de rol van de NBB uit te stippelen bij de heropbouw van het land eens de oorlog voorbij zou zijn. Maar tijdens het interbellum is de heropbouw van het land niet altijd volgens deze plannen verlopen.

Tijdens het interbellum is het agentschap in Oostende een belangrijke schakel in het verloop van de financiële verrichtingen in de stad en omgeving. Het gebouw en de achterliggende tuin in de vrije ruimte naar de gebouwen in de parallelle Kerkstraat, bleven goed onderhouden. Het interbellum was evenwel, nationaal en vooral internationaal, een politiek en economisch onrustige periode. En vanaf 1933 leidde de toenemende oorlogsdreiging naar een periode van gewapende vrede. De NBB nam maatregelen om, bij het uitbreken van een militair conflict waarin het land betrokken kon worden, toch tijdig haar goudvoorraad in veiligheid te brengen. Daartoe werden, in 1933, de goudstaven in houten kisten opgeborgen om eventueel transport te vergemakkelijken. De ruime kelders van het agentschap te Oostende werden versterkt en klaargemaakt voor een mogelijke opslag van deze kisten. Ook werd voor rekening van de regering, een vrachtschip ingeschakeld om desnoods het goud per schip vanuit Oostende in veiligheid te brengen. Het zou deel uitmaken van de Oostende-Dover vloot.

Eind 1938 gaf de regering de toelating om 2/3 van de nationale goudvoorraad in vei-

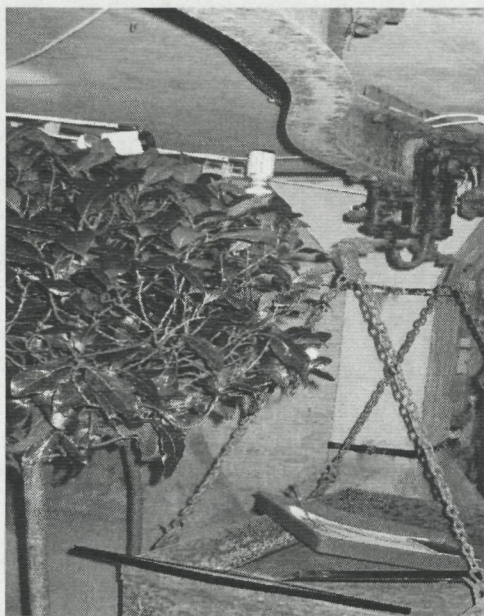
ligheid te brengen in Engeland en in Noord-Amerika (USA en Canada). In september 1939 werd bijna al het goud dat in het land gebleven was in de kelders van het agentschap in de Kaaistraat verzameld en, op bevel van de minister van Financiën, van hier uit per spoor naar Zuid-Frankrijk overgebracht en toevertrouwd aan de Banque de France. Deze goudvoorraad heeft een echte "odyssee" doorgemaakt maar is na de Tweede Wereldoorlog toch in het land teruggekeerd. Maar daarover meer in een andere bijdrage in dit nummer. Bij de inval van de Duitse troepen op 10 mei 1940 werden de kasvoorraden uit de agentschappen van de NBB in de kelders van het agentschap in Oostende verzameld en van hieruit nog tijdig per schip in Engeland in veiligheid gebracht.

Omdat de bank de biljettenvoorraden en de drukplaten had geëvacueerd, was er na enkele weken in bezet België een tekort aan betaalmiddelen. Omdat de NBB weigerde om Duitse biljetten uit te geven werd een Emissiebank opgericht die biljetten drukte. Deze werden evenwel nooit in omloop gebracht omdat er in eind juni 1940 toch voldoende biljetten van de NBB uit Frankrijk waren teruggebracht. Wel diende de Emissiebank als bank voor de Dienst Buitenland van de NBB en deze dienst had tegen het einde van de oorlog een schuldvordering van 65 miljard frank bij de Deutsche Verrechnungkasse in Berlijn. Dit bedrag kon nooit gerecupereerd worden. De NBB, die de geldbehoeften van de Emissiebank heeft moeten dekken, is uiteindelijk voor dit verlies mogen opdraaien.

Gedurende de oorlog blijven de kantoren van de NBB in de Kaaistraat open als agentschap van de Emissiebank die de taken van de centrale bank overnam. Een maximum aan personeel werd in dienst ge-

houden en door de bankdirectie werd ook materiële hulp aan het personeel geboden. Maar het gebouw kwam niet ongeschonden uit het oorlogsgeweld.

Al in 1945 wordt het agentschap, op dezelfde locatie herbouwd. De ruime kelder wordt behouden, nog versterkt en beter uitgerust om kisten goud te verhandelen. Daarom worden in het plafond rails ingebouwd om een mechanisch transport van zware lasten te vergemakkelijken.

13.02.2010 "Nacht van de musea":
plafondrail met aan ketting hangend
karretje, foto D. Beirens

De gebouwen, Kaaistraat 33 – 35 en 37, krijgen een strakke, doorlopende gevel in witgrijze natuursteen en onderbroken door hoge ramen. Nummer 33, met een toegang tot een elektriciteitscabine van op het voetpad, is opgevat als een woning voor een huisbewaarder. In nummer 35 huisde het eigenlijk agentschap. Een brede trap geeft toegang tot de gelijkvloerse verdieping, beter een "bel-etage", waarin een keurige lokettenzaal wordt ingericht. De aangrenzende poort geeft toegang tot de binnenkoer, de vroegere binnentuin, waar enkele dienstgebouwen aan de achtergevel van het

bankgebouw worden opgetrokken. Via deze poort is er ook toegang tot de kelder-ruimten waarin, sinds 1940, nooit meer een nationale goudschat is opgestapeld. Nummer 37 is een brede dubbele deur die toegang geeft naar de trap die leidt naar de verdieping met het appartement van de plaatselijke agentschapsdirecteur.

Onmiddellijk na de oorlog kende het agentschap een drukke activiteit bij de uitvoering van de "Gutt-operatie". In oktober 1944 werden alle in omloop zijnde bankbiljetten van 100 frank en meer niet langer meer als betaalmiddel aanvaard en moesten ze omgeruild worden tegen nieuwe biljetten die tijdens de oorlog in Londen waren gedrukt. Elk gezinslid kon maximaal voor 2000 frank nieuwe biljetten krijgen. Wie meer aangaf, zag zijn geld geblokkeerd. Later kwam er een geleidelijke omwisseling en teruggave maar wie een onvoldoende verklaring had voor de herkomst van het ingeleverde geld kreeg een boete wegens belastingfraude of wegens oorlogswinsten

NBB Kaaistraat, 8 mei 1952,

foto Verbeke

Beeldbank Oostende

belastingfraude of wegens oorlogswinsten ofwel werd dit geld in een lening aan de staat omgezet. Zo kende ons land een snelle en ingrijpende muntsanering die de wederopbouw heeft begunstigd.

Het agentschap "groeide en bloeide". Om de veiligheid van de geldtransporten naar en van de bank te verbeteren werd het huis Kerkstraat 36, palend aan de binnenkoer, door de NBB aangekocht. In de jaren '70 en begin van de jaren '80 verminderden door hervormingen binnen de bank en door de invoer van nieuwe technische middelen (computer, internet) de activiteiten in de agentschappen. Stilaan werden ze gesloten en verdween de NBB uit alle grotere centra. Het agentschap Oostende werd op 1 januari 1993 beperkt tot een representatiekantoor in het gebouw in de Kerkstraat dat daartoe een aanpassing onderging. In 1995 werd het gesloten en verdween de NBB volledig en definitief uit Oostende. De gebouwen werden te koop gesteld.

Op 2 oktober 1998 werd het gebouw in de Kaaistraat aangekocht door de "Société Immobilière et Garage du Phare", een vastgoedmaatschappij die op eigen risico en verantwoordelijkheid zijn vastgoed beheert. De eerste verdieping werd doorverkocht als appartement. In de periode 1999-2001 werd de vroegere lokettenzaal gehuurd door notaris Polfliet.

Wanneer, einde 2000, ook de binnenkoer en het vroegere representatiegebouw te koop worden gesteld, worden deze verworven door dezelfde vastgoedmaatschappij. De binnenkoer wordt ingericht als private parking en enkele garages worden er neergepoot. Het gebouw in de Kerkstraat kreeg een volledige woonfunctie

Op 29 maart 2003 werden de gelijkvloerse verdieping en de kelder van het vroegere agentschap aangekocht door Ithaca vzw. Deze vzw biedt ondersteuning bij werken en wonen van mensen met een verstandelijke beperking en wil vooral hun communicatievaardigheden ontwikkelen. De vroegere lokettenzaal en aanpalende ruimten worden aangepast aan de specifieke werking van de vzw en omvatten nu de receptie, de werkplaats, de vergaderzaal en de Ithacashop. De ruime kelder wordt niet gebruikt.

Op 13 februari 2010 werd de kelderruimte, tijdens de "Nacht van de Musea", aan het publiek voorgesteld na het wegpompen van een waterkom van één meter hoog. Kisten met goudstaven waren er niet te zien.. Nu liggen ze opnieuw veilig in de kluisen van de NBB in Brussel of ergens op een andere veilige plaats.

(Slot)

Bewaakt geldtransport NBB,
Kaaistraat 35 Oostende,
14 december 1956,
foto Luc - Beeldbank Oostende